

Проблеми фінансового забезпечення розвитку місцевих бюджетів

Борнос В.Г., доц., **Остріщенко Н.В.**, студент
Сумський державний університет (м. Суми, Україна)

В умовах нерівномірного розміщення продуктивних сил, що досить часто зумовлює розмежування податкової бази у розрізі регіонів та значну диференціацію обсягів витрат у сфері надання державних і громадських послуг, фінансування з бюджету однієї території соціальних видатків, для виконання власних та делегованих повноважень органами місцевого самоврядування іншої території, поглиблення розривів у рівнях життя в окремих регіонах України, а саме у міській та сільській місцевостях, відсутності єдиних стандартів державних і громадських послуг на всій території держави, значного значення набуває забезпечення та реалізація принципу субсидіарності в розвитку місцевого самоврядування.

Проблеми формування дохідної частини державного та місцевих бюджетів, визначення шляхів ефективного використання бюджетних коштів, забезпечення їх оптимального перерозподілу, зміцнення дохідної бази місцевих бюджетів завжди знаходилися в центрі уваги більшості вітчизняних та закордонних вчених і економістів. Так, важливе значення для формування теоретичного підґрунтя системи міжбюджетних відносин відіграють праці таких науковців, як О. Василик, О. Кириленко, В. Павлюк, І. Кравченко, М. Кульчицький, І. Луніна, С. Слухай, С. Юрія, В. Корчинський, О. Лилик та інші.

Трансферти є однією із головних форм фінансування соціально-економічного розвитку території, інструментом його регулювання, вони виступають основним засобом вирівнювання дохідної та видаткової баз бюджету. Відповідно до Бюджетного кодексу України, трансферти, — це кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого, які спрямовані на збалансування та вирівнювання фінансової спроможності відповідних, та ця функціональна спрямованість визначається цільовим та адресним спрямуванням коштів з одного бюджету до іншого [1].

Однак, не завжди можна сподіватися на трансферти як засіб ефективного функціонування органів місцевого самоврядування, адже інколи їх не достатньо для фінансування повного обсягу видатків, тому необхідно стимулювати місцеві бюджети до підвищення рівня їх самодостатності. Однак, Україні притаманне значне переважання трансфертів і відрахувань від загальнодержавних податків над власними джерелами доходів місцевих бюджетів. Це і є причиною їхньої нестабільності, яка спричиняє неспроможність регіонів до самофінансування.

На сьогоднішній день, на жаль ситуація для місцевих бюджетів складається не найкращим чином, адже місцеві податки та збори є достатньо

малими і тому не можуть відігравати суттєву роль у доходах, що не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, тому трансферти залишаються вагомим джерелом формування доходів місцевих бюджетів.

Для того, щоб стимулювати зміцнення доходної частини місцевих бюджетів необхідно розробити оптимальну систему міжбюджетних відносин в Україні, котра передбачала пропорційний розподіл міжбюджетних трансфертів та одночасне стимулювання ОМС до поповнення бюджетів. Кожен регіон нашої країни унікальний, тому умови формування і проблеми забезпечення територій необхідним обсягом фінансових ресурсів більш зрозумілі місцевим органам управління ніж центральним. Центральні органи управління не можуть врахувати особливості та специфіку територій, тому їх задачею повинно стати стимулювання місцевих органів, адже жодна система міжбюджетного фінансування не може бути ефективною, якщо немає стимулів до збільшення надходжень.

Головною метою міжбюджетного регулювання є збалансування місцевих бюджетів та забезпечення відносно однакових за обсягом видатків на душу населення на всій території країни. Однак, все ще найбільш проблемним залишається питання формування раціональних на науково-обґрунтованих взаємовідносин між бюджетами різних рівнів з приводу розподілу між ними доходів та видатків. Зміцнення місцевих бюджетів потребує значної уваги, адже воно є основою кращого життєзабезпечення населення. В свою чергу держава також має стимулювати місцеві бюджети, адже її політика спрямована на покращення добробуту населення, тому спостерігається певна взаємозалежність. Місцеві органи повинні бути зацікавлені у збільшенні своєї податкової бази, що можливо за рахунок цілого комплексу заходів щодо збільшення неподаткових доходів місцевих бюджетів.

1. Бюджетний кодекс України (із змінами і доповн.) : Закон Верховної Ради України від 8 липня 2010 року № 2456-VI // Урядовий кур'єр. – 2010. – № 151.

2. Слухай С. Міжбюджетні трансферти у постсоціалістичних країнах : від теорії до реалій. Монографія. – К.: «АртЕк», 2002. – 288 с.

3. Васильева М. В. Роль баланса финансовых ресурсов региона в реализации эффективной финансовой политики // Фундаментальные исследования. – 2006. – № 7 – С. 54-56

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 24-26 квітня 2013 р. / За заг. ред. О.В. Прокопенко. — Суми : СумДУ, 2013. — Т.2. — С. 35-37.